

8

דו"ח בתיים לא וועד התאום
לפניה אצול יושלם מסגול

(המס: ימ/5) מ.מ. צ.צ. 12.10.20

שם תיק: מסמכים שמורים - דו"ח בינים של ועדת התאום
לפיתוח ירושלים וסביבתה

מזהה פיזי: **ג-53/9616**

מזהה פריט: R0004izb

כתובת: 2-111-4-8-9

תאריך הדפסה: 02/02/2020

10/07/2001

065
א

דו"ח הביניים של ועדת התאום לתכנון ופתוח אזור ירושלים
וסביבותיה

לקראת תום כהונתה של הממשלה הקודמת בקש יו"ר ועדת השרים לענייני ירושלים דאז, מר ח. י. צדוק, מן המנהל הכללי של משרד הפנים להגיש לו דו"ח ביניים על פעולות ועדת התאום לתכנון ופתוח אזור ירושלים וסביבותיה אשר מר קוברסקי עמד בראשה.

מצי"ב דו"ח הועדה אשר חבריה היו:
מנכ"ל משרד הפנים - יו"ר, נציג משרד השכון, נציג משרד האוצר, נציג משרד הבטחון, נציג יו"ר ועדת השרים לענייני התישבות, נציג מנהל מקרקעי ישראל, נציג משרד התחבורה, נציג משרד העבודה, נציג עיריית ירושלים ונציג משרד החוץ - בזכות דעה מיעצת.

תשומת הלב מופנית להחלטה מס. יח/8 של ועדת השרים מיום 22.6.76 העוסקת בכביש גבעון-בית חורון וכן להחלטה מס. יח/3 מיום 20.12.76 בענין העברת משרדים לירושלים לשני הנושאים יש התיחסות בדו"ח וההחלטות מצי"ב גם כן.

נספח 1 ים

THE FIRST OF THE TWO PARTS OF THE HISTORY OF THE
REIGN OF THE EMPEROR OF THE EAST INDIES

THE FIRST PART OF THE HISTORY OF THE
REIGN OF THE EMPEROR OF THE EAST INDIES
THE SECOND PART OF THE HISTORY OF THE
REIGN OF THE EMPEROR OF THE EAST INDIES

1774

THE SECOND PART OF THE HISTORY OF THE
REIGN OF THE EMPEROR OF THE EAST INDIES
THE THIRD PART OF THE HISTORY OF THE
REIGN OF THE EMPEROR OF THE EAST INDIES

THE FOURTH PART OF THE HISTORY OF THE
REIGN OF THE EMPEROR OF THE EAST INDIES
THE FIFTH PART OF THE HISTORY OF THE
REIGN OF THE EMPEROR OF THE EAST INDIES

THE SIXTH PART OF THE HISTORY OF THE
REIGN OF THE EMPEROR OF THE EAST INDIES

THE SEVENTH PART OF THE HISTORY OF THE
REIGN OF THE EMPEROR OF THE EAST INDIES

ירושלים, ג' בתמוז תשל"ז
19 ביוני 1977

ת"פ

אל: שר המשפטים, מר חיים צדוק, יו"ר ועדת השרים לענייני ירושלים

הנדון: דו"ח ביניים - ועדת תיאום לתכנון ופיתוח אזור ירושלים וסביבותיה

- א. כבקשתך, הנני מתכבד להגיש לך דו"ח ביניים על פעולותיה והחלטותיה של ועדת התיאום לתכנון ופיתוח אזור ירושלים וסביבותיה.
- ב. הועדה מונחה עפ"י החלטה מס' יס/14 של ועדת השרים לענייני ירושלים משיבתה ביום י"ד באב תשל"ו (10.8.76).
- ג. עד כה קיימה הועדה 6 ישיבות במליאתה בהשתתפות נציגי המשרדים אשר נקבעו בהחלטה יס/14. כמו כן הפעילה הועדה צוותי עבודה וועדות משנה.
- ד. הועדה דנה בנושאים הבאים:
1. כביש גבעון-בית חורון.
 2. ישובים בשטח גבעון.
 3. בעיות שיכון ודיור של ערביי ירושלים.
 4. המשך פיתוחה של מבשרת ציון.
 5. שאלת ההגירה לירושלים.
 6. תעסוקה בירושלים.
 7. שמירה על נקודות רגישות בירושלים.
 8. כביש מוצא מזרחי לירושלים.
- ה. הועדה סיכמה דיוניה בכמה נושאים, כמפורט להלן:
1. כביש גבעון - בית חורון:
(1) לראשונה הוצעו שלש אלטרנטיבות לכביש בית-חורון.
(א) הכביש הצפוני, הקצר ביותר, עובר על במת ההר. יתרונו: יוצר פרוזדור רחב לירושלים.
(ב) הכביש הדרומי באפשרותו להתחבר לכביש אשדוד. חסרונו: אין יצירת עובדות בשטח רגיש.
(ג) הכביש האמצעי מתחבר לשער הגיא. גם כביש זה, בנגוד לאלטרנטיבה הראשונה, אין כמעט מעשים של קביעת עובדות בשטח רגיש.
 - (2) הועדה המליצה על סלילת שני כבישים. הכביש הצפוני בעדיפות א' לביצוע. הכביש הדרומי בעדיפות ב' לביצוע.

- (3) הכביש הצפוני יסלל ברמה של כביש אזורי.
הכביש הדרומי יסלל ברמה של כביש מהיר.
- (4) הכביש הצפוני יותווה בצורה שיבטיח בצורה מירבית את מגמות עיבוי פרוזדור ירושלים.
- (5) עפ"י כל גישה החלק המזרחי (המסומן במפה בצבע אדום) והמשכו בקו מרוסק (המסומן במפה בכחול) מופיעים בכל אלטרנטיבה. מוצע על כן לסיים את התכנון המפורט לקטע זה ולקבוע עובדות ומעשים בשטח.
- (6) אשר להמשכו המערבי של הכביש העירה הועדה :
 1. הכביש התיכון, עצם סלילתו ועיתוי סלילתו, מחייבים בחינה מחודשת לאור התפתחויות בשטח מצד יישובים קיימים ותפישות חדשות אשר מתגבשות.
 2. התחברותו של הכביש לכביש 10, באזור אשר ייצור קשר של כמה מערכות כבישים, עלולה לגרום תקלות ויש לבחון את האלטרנטיבות בחבורו של הכביש לכביש מס' 15.
- (7) הועדה ממליצה כי בכל פתרון תקציבי למימון הכביש הצפוני ישולב מימון כביש מס' 4 של ירושלים.
- (8) עקב קביעת עובדות חדשות מידי יום ביומו המליצה הועדה להתחיל בסלילת הכביש ממזרח למערב (בתחום ההררי) כדי שיעשה מעשה מידי בחלק המזרחי של הכביש.
- (9) מומלץ לבצע הפקעות בעתיד רק בסמוך לפעולה ממשית.

2. סגירת שטח בגבעון :

בפני הועדה הוצגו שתי גישות לגבי פיתוח אזור גבעון :

- (1) התיישבות עירונית
 - (2) התיישבות כפרית במסגרת כפ"ח.
- האלטרנטיבות השונות - על יחרונותיהן וחסרונותיהן - נותח במפורט ובהסכמה ע"י הועדה. משרד הבטחון הציע לאור הרגישות הנוכחית בשטחים לא לקבוע סופית את סוג ההתיישבות אלא למקם בשטח יחידה צבאית ולסגור שטחים שיבטיחו שלא יסגרו אופציות.

3. פתרון בעיות שיכון של ערביי ירושלים :

- הועדה שמעה סקירה על פעילותה של הממשלה באזור עזריה ובאזורים אחרים. סיועה של הממשלה לתושבים הערביים באו לידי ביטוי בכמה מישורים :
- א. הלוואות לשיפוץ בניינים.
 - ב. השתתפות הממשלה בבניית התשתית (שיפוץ התשתית בין החומות הוא ללא השתתפות בעל הדירה).
 - ג. בניה מכוונת של הממשלה בעזרת קבלנים פרטיים, מיועדת בעיקר למפונים מבין החומות ולזכאי משרד השכון (פרויקט עזרה ובניה באזור שועפט).

הדיון בנושא זה לא סוכם עדיין. הודגש הקשר בינו ובין שאלת השמירה על החוק בתחום התכנון והבניה. בד בבד, עם התביעה לקיום גישה נחרצת לשמירת החוק, הודגש הצורך לתת פתרונות מקיפים לבעיית השיכון של ערביי ירושלים והפרוודור הצפוני.

צוות מכין סקר על ההתפתחויות שהיו במשך עשר השנים ובעקבותיו יערך דיון מסכם ותותרה תכנית בנדון.

4. המשך פיתוחה של מבשרת ציון :

במבשרת ציון מתגוררים כ-6,400 תושבים, למעט מרכז הקליטה עפ"י תפוסת האוכלוסיה לקראת 1992 חזויה במבשרת ציון אוכלוסיה בת 10,000 - 12,000 תושבים.

עפ"י תכנית המיתאר לשנת 2000 חזויה במבשרת ציון אוכלוסיה בת 20,000 תושבים.

מתוכננת הקמתה של שכונה ג' במבשרת בהיקף של 265 יחידות דיור.

הקמתה של השכונה החדשה חיונית למבשרת ציון מהנימוקים הבאים :

א. הגדלת מספר תושבי מבשרת ציון תאפשר מתן שירותים מוניציפאליים. וכן שפור רמת השירות הניתנת כיום.

ב. ההרכב האנושי החזוי של האוכלוסיה בשכונה ג' יחזק את היישוב מבחינה סוציאלית.

עיריית ירושלים מתנגדת להקמתה של השכונה החדשה מהנימוקים הבאים :

א. הקמתה של שכונה ג' במבשרת ציון תמשוך מהעיר תושבים אמידים, ותקלוט אוכלוסיה מיישובים אחרים ע"ח ההגירה לירושלים.

ב. הגדלת היישוב תגרום לכך כי בעתיד אם תסופח מבשרת ציון לירושלים, עלות השירותים תגדל.

השכונה החדשה תזיק לחיזוקן של השכונות החדשות.

צוות בראשותו של מר ד. ווינשל, מנכ"ל משרד השמון, אשר בדק את הנושא קבע כי יש לפתח את מבשרת ציון ובד בבד לא להפריע לפיתוחה של ירושלים (יפותחו החל ב-1977 מגרשים ל-150 יחידות). כמו כן הומלץ בפני שר הפנים לבחון הרחבת גבולות י-ם הועדה רשמה לפנייה את הודעת מנכ"ל משרד השכון כי החל ב-1978 יוחל גם בהקצאת מגרשים לבניה עצמית ברמות ובגילה בכמות של כ-500 יחידות דיור.

5. שאלת ההגירה לירושלים :

עפ"י תוצאות מפקד האוכלוסין היו בירושלים בשנת 1967 - 65,000 ערביים. מספרם עלה בשנת 1972 ל-83,000 ערביים. קצב גידול זה גבוה בהרבה מקצב הגידול של האוכלוסיה היהודית. משנת 1972 אין נתונים מדויקים.

הוחלט כי ועדת משנה תגיש בקרוב נייר עמדה על היקף הבעיה והצעות לגבי אמצעי ההכוונה המבוקרת והשמירה על גידול מאוזן של האוכלוסיה בירושלים.

מצורף

6. תעסוקה בירושלים :

מלאכה ותעשיה :

בירושלים המערבית קיימים 594 מפעלים מתוכם 408 מעסיקים עד 10 עובדים.
10.125 עובדים מועסקים במלאכה ובתעשיה בירושלים.
55.2% מהמפעלים בירושלים ממוקמים באזור התעשיה (רוממה, תל-ארוזה, תלפיות, גבעת שאול, מקור ברוך ועסרות).

מתוך כלל האוכלוסיה בירושלים רק כ-12% מועסקים בתעשיה. אחוז זה הינו מתחת לאחוז הסביר.

יש לציין כי בנושא העברת מפעלים לירושלים פעלו בשני מישורים לוויסות סוגי המפעלים :

- המישור הפוזיטיבי : א. מפעלים עתירי מדע
- ב. מפעלים עתירי עבודה יהודית
- ג. עידוד המלאכה

- המישור הנגטיבי : א. מניעת מפעלים עתירי עבודה של בלתי מקצועיים
- ב. מניעת מפעלים שהם צרכנים גדולים של מים
- ג. מניעת מפעלים שהם מזהמי ביו
- ד. מניעת מפעלים שהם צרכנים גדולים של קרקע במישור אחד.
- ה. מניעת מפעלים עתירי מסרד אקולוגי.

משרדים ממשלתיים ומוסדות ציבור :

הועדה הצביעה על כך בנושא העתקת המשרדים ועובדיהם לירושלים.
קיימות חמש בעיות משנה :

1. בנית משרדים לשם קליטת העובדים
2. הכנת דיור ארעי וקבוע למגורים
3. תכנית קליטה חברתית
4. הבטחת מימון בהיקף נדרש
5. קביעת לוח זמנים וביצועו

הועדה רשמה לפניה כי אגף התקציבים הינו מוקד האחראיות האופרטיבית הכוללת לביצוע העברת המשרדים לירושלים. אגף התקציבים מכין תכנית ביצוע מפורטת לביצוע המטלה, לרבות כתובת באגף שתשמש מוקד לנושא.

הועדה ממליצה כי :

1. בכל משרד ימונה איש קשר (עם אגף התקציבים) לביצוע המטלה.
2. העיריה תשותף בהכוונת ביצוע של המטלה.
3. משרד המסחר והתעשיה יבדוק הקמת כתובת מרכזית לנושא התעשיה לירושלים.

7. שמירה על נקודות רגישות :

צוות מקצועי בראשותו של ד"ר ש. רייכמן הגיש לועדה מפה המצביעה על נקודות שיש להם רגישות מיוחדת לנושא עיבוי ירושלים והבטחת רצף יהודי.

אזור

הופנתה חשומת לב לשאלת חיבורה של נוה יעקב לגבעת שפירא והסכנה הקיימת בגלל קביעת עובדות מידי יום ביומו אשר סוגרות כל אופציה לבניה יהודית באזור.

- הנושא לא סוכם עדיין בעיקר משום שעיריית ירושלים בקשה דחיית המשך בדיקת העובדות והדיון בנושא. עם זה נסתמנו בועדה ההערות כדלקמן :
- (1) עפ"י תצלומים ועפ"י בדיקה של תפרוסת המבנים על פני השטח רואים בבירור כי באזור במת ההר צפונית לירושלים קצב הבניה הוא עצום.
 - (2) קיים חשש רציני מפני סגירת כל אופציה לחיבורה של נוה יעקב לגבעת שפירא. יש על כן לעשות מעשה מידי להבטחת הרצף הטריטוריאלי.
 - (3) יש ליצור עובדות בשטח שער האשפות - הר הזיתים שכן אזור זה רגיש במיוחד.

המשך הדיון בנושא יכלול את הנקודות הבאות :

- (1) כביש גבעון-בית חורון
- (2) תוספת לפרוזדור הצפוני - יישובו ביהודים והמשמעות האופרטיבית למניעת תוספת ערבים.
- (3) רצף בין נוה יעקב וגבעת שפירא.
- (4) פתוח רכס שועפט
- (5) רצף בין הרובע היהודי והר הזיתים
- (6) הבטחת תכנית פיתוח של שטח ערבי
- (7) פקוח על הבניה
- (8) עדיפויות משרד השכון
- (9) גבעת החומה בדרום מזרח העיר

8. כביש מוצא מזרחי לירושלים :

יש חיוניות רבה בכביש קצר ומהיר כמוצא מזרחי לירושלים. הועדה המליצה לאשר תוואי כמוצא מזרחי לירושלים לפי הצעת נציג משרד הבטחון.

9. תכנית המיתאר של ירושלים :

הועדה נמנעה מלהכנס לדיון בהשלכותיה של תכנית זו כיוון שהעירייה ביקשה שלא לפתוח בדיון אלא לאחר שהתכנית תדון תחילה בועדה המקומית לתכנון ולבניה.

ברם, משרד הפנים קיים סדרת דיונים מקיפים עם ראש עיריית ירושלים וחברי הנהלתה. בדיונים אלו הושגה הסכמה מלאה בכל הנושאים שהיו שנויים במחלוקה. בכך נסללה הדרך לקיום דיונים בתכנית המיתאר של ירושלים, בוועדות הסטטוטוריות.

בקרוב ניתן יהיה להעלות בועדה לתאום התכנון והפיתוח של אזור ירושלים וסביבותיה את עיקרי התכנית ולדון בכמה בעיות הנגזרות מתפיסת היסוד שלה, על רקע האזור והמערכות השונות.

בשעתו הבאתי לידיעתך את הנקודה שנשארה פתוחה בדיונים בינינו ובין העירייה בנושא השטח שבין נוה יעקב וגבעת שפירא, בהצעת התכנית של העירייה מופיע שטח זה כשטח ציבורי פתוח. מתכנני משרד הפנים עמדו על כך שהשטח יסומן למגורים כדי להבטיח רצף ישובי יהודי בין נוה יעקב וגבעת שפירא. עיריית ירושלים קיבלה את הקונספציה של משרד הפנים אך עמדה על כך שבעקבות זה יעשה מעשה הפקעה מידי. הואיל והדבר

שנה

הוא בעל משמעות לאומית, נחבקשתי בשעתו להביא את הנושא לידיעתו של ראש הממשלה ולידיעתך, ולבקש בהקדם הכרעה על כך.

בשיחה שהיתה לנו בנדון הודעת לי שנחזור לעניין במועד מתאים יותר.

השתתפותה של עיריית ירושלים בעבודת הועדה :

ז.

העירייה מיוצגת בוועדה ע"י אישיות מקצועית בכירה. בנושאים עקרוניים מורגשת חוסר סמכותו. במגע עם העירייה אנו מרגישים קיומה של הסתייגות מצד ראש העירייה כלפי עצם קיומה של הוועדה ובהעדר נכונות מוכחת לשתף פעולה במתכונת הנדרשת, בעבודתה.

הואיל ונושא ירושלים הוא נושא בעל משמעות לאומית מרכזית יש בהתייחסותה של העירייה לוועדה כדי לרופף כוונתה זו של הממשלה. הדבר מחייב עיון והסדרה.

ב ב ר כ ה

ח. קוברסקי

המל"ס - ועד - האר"י לענין ירושלים 22.6.76

סלילת כביש ירושלים-השפלה
(דרך גבעון ומעלה בית חורון)

יום/8.

מ ח ל י ט י ם :

- א. להטיל על מע"צ ומשרד התחבורה להכין בהקדם, בתיאום עם עיריית ירושלים, תוואי לכביש ולרכבת שיחברו את ירושלים עם השפלה דרך גבעון ומעלה בית-חורון.
 - ב. להטיל על מע"צ, בתיאום עם עיריית ירושלים, להכין תוך 6 חודשים תכניות עבודה לסלילת הכביש הנ"ל. התכניות יכללו אומדנים תקציביים ולוחות-זמנים לביצוע העבודה.
- התכניות תובאנה לאישור ועדת השרים לעניני ירושלים.

החלטת ועדה השניים לענין ירושלים 20.12.76

- 2 -

ש מ ו ר

י"מ/3. העברת משרדי הממשלה לירושלים

מ ח ל י ט י מ :

- א. לבצע העברה הדרגתית של היחידות הארציות של משרדי הממשלה שטרם עברו לירושלים (להוציא את משרד הכסחות וכן יחידות במשרד ראש הממשלה, -לפי החלטת ראש הממשלה);
- ב. היחידות המועברות ישוכנו, החל מ-1977 הכל האפשר, בדיוור משרדי זמני;
בד בבד יוחל בהקמת מבני קבע עבור היחידות המועברות;
- ג. (1) תוקם ועדה בין-משרדית ע"י יו"ר ועדת השרים לעניני ירושלים ושר האוצר, בראשות הממונה על התקציבים במשרד האוצר, שמתפקידה יהיה ליישם החלטה זו;
- (2) הועדה הבין-משרדית תפעל לגבי כל משרד בשיתוף עם נציגי הנהלת המשרד ונציגי ועדי העוברים בו;
משימה זו בכל משרד תוטל על המנהל הכללי או על עובד אחר אשר ייקבע על ידי השר הממונה;
- ד. כל נושא ייקרוני שיתעורר בקשר לפעולות ההעברה יובא על ידי יו"ר